

Postadres Postbus 8456, 1005 AL Amsterdam

Aan de voorzitter en de leden van de algemene commissie voor
Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
van de Tweede Kamer der Staten Generaal

E-mail: cie.buhaos@tweedekamer.nl

c.c.: de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
mw. Drs. E.M.J. Ploumen

Bezoekadres
Houttuinlaan 3
3447 GM Woerden

Postadres
Postbus 8456
1005 AL Amsterdam

T 088 368 0 368
I fnv.nl

Datum
12 september 2016

Uw kenmerk

Ons kenmerk
132/CP/TE/ye

Telefoonnr.
+31 6 1561 9168

Onderwerp
FNV-inbreng t.b.v.
AO RBZ/Handel 14 september 2016

E-mail
Tuur.elzinga@fnv.nl

Geachte leden en plaatsvervangende leden van de algemene commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,

Op 14 september hebt u een Algemeen Overleg over de inzet van het kabinet naar de Informele Europese Handelsraad op 23 september te Bratislava, met betrekking tot (onder andere) het concept EU-Canada handels- en investeringsverdrag (CETA), en de stand van zaken met betrekking tot andere concept Handelsverdragen.

Ten behoeve van dit overleg wil de FNV u graag het volgende meegeven:

CETA

In een vorige brief (van 7 juni jl.) hebben wij u reeds voorgelegd dat wij grote bezwaren hebben tegen het CETA-verdrag zoals dat nu luidt.

Kort samengevat richten de bezwaren van de FNV, in lijn met de posities die daarover zijn ingenomen door de Europese en Canadese en vakbeweging (EVV en CLC)¹ zich tegen:

¹ <https://www.etuc.org/press/european-and-canadian-trade-unions-agree-ceta-needs-more-work#.V9Vt5ukkrX4>

- 1) De bijzondere en geprivilegieerde investeringsbescherming voor buitenlandse ondernemingen c.q. investeerders, die naar onze opvatting onevenwichtig is, een ongelijk speelveld met nationale ondernemingen oplevert, inbreuk kan maken op nationale beleidsruimte en niet nodig is tussen de hoog ontwikkelde rechtssystemen van de betrokken handelsblokken;
- 2) Onvoldoende bescherming van publieke diensten tegen druk tot liberalisering en privatisering. Hierbij speelt een belangrijke rol dat CETA (nog steeds) een 'negatieve lijst' benadering bevat (d.w.z. dat de verdragspartijen expliciet moeten aangeven welke diensten NIET onder het verdrag vallen, hetgeen betekent dat liberalisering uitgangspunt is, en uitzonderingen gerechtvaardigd moeten worden). In een context waarin Nederland op nationaal niveau al (in onze ogen TE) vergaande stappen heeft gezet in de richting van marktwerking in diensten van algemeen belang betekent dit dat veel van deze diensten open zullen staan voor concurrentie vanuit (en via) Canada;
- 3) Verder is onvoldoende gewaarborgd dat sociale criteria een rol kunnen en mogen spelen bij publieke aanbesteding.
- 4) Bescherming van arbeidsnormen en milieu zijn NIET BINDEND geregeld.

Door de FNV is daarbij ook gewezen op de door de SER in haar advies over TTIP ontwikkelde 7 criteria voor een eerlijk en duurzaam handelsverdrag.

In antwoord op vragen hierover vanuit uw Commissie heeft de Minister inmiddels in de geannoteerde agenda CETA langs de meetlat van de SER gelegd. Zij wekt daarbij de indruk dat CETA aan al deze criteria voldoet.

Daarover wil de FNV het volgende opmerken:

- Weliswaar is inmiddels in CETA het oude ISDS mechanisme vervangen door ICS, ook de SER geeft aan in haar advies (zie pagina's 137 e.v.) aan dat in goed functionerende rechtssystemen een afzonderlijk investeringsarbitragemechanisme niet nodig is. Verder wijst de SER er op, dat, ook als men een dergelijk mechanisme wel nodig zou achten, ICS nog verder zou moeten worden verbeterd om ook echt te kunnen functioneren als een internationale rechterlijke instantie met een publiek en onafhankelijk karakter.
Door de vakbeweging is daarbij aangegeven dat daarmee dan nog steeds sprake zou zijn van een eenzijdige vorm van geschillenbeslechting zonder garanties dat een evenwichtige belangenafweging plaatsvindt ten opzichte van andere belangen (publieke belangen, mens en milieu, arbeidsnormen).
Dit is van belang bij de beoordeling van de diverse SER criteria (met name c, d en e), die stellen dat Europa zijn relatief hoge beschermingsniveau moet kunnen handhaven en desgewenst verhogen, dat er voldoende beleidsruimte moet blijven voor overheden, en dat zij vrij moeten blijven om diensten 'van algemeen publiek belang' te verklaren, en dat o.a. investeringsbescherming hieraan geen afbreuk mag doen.
- De Minister stelt dat CETA voldoende waarborgen bevat met betrekking tot het recht van overheden om te reguleren op het terrein van mens, dier, plant en milieu. De FNV en de internationale vakbeweging hebben hier ernstige twijfels over. Het is van groot belang dat uw Kamer een betere onderbouwing van deze stelling eist.

- De Minister stelt dat CETA 'volledig voldoet' aan de SER aanbevelingen ten aanzien van publieke diensten. De FNV vraagt zich echter af hoe zich dit verhoudt tot de 'negatieve lijst' benadering in CETA. Verder gaat de Minister niet in op de gevolgen voor Nederlandse publieke diensten die inmiddels gedeeltelijk zijn geprivatiseerd.
- Een belangrijk criterium (punt b) voor de SER is dat TTIP een 'gouden standaard' moet vestigen voor toekomstig handels- en investeringsbeleid. De SER zegt hierbij expliciet 'dat de naleving van de fundamentele arbeidsnormen (vrijheid van vakorganisatie en van collectief onderhandelen, verbod op kinderarbeid, dwangarbeid en discriminatie) BINDEND ten grondslag moet liggen aan het economisch handelen van de EU en al zijn handels- en investeringspartners. Dit punt wordt door de SER ook nog verder uitgewerkt (zie pagina 130) met verwijzing naar de noodzaak van een bindend en onafhankelijk geschillenbeslechtingsmechanisme, dat ook effectieve sancties kan opleggen. Op dit punt voldoet CETA duidelijk NIET aan de eisen.
Canada heeft weliswaar 7 van de 8 fundamentele arbeidsverdragen van de ILO geratificeerd, maar niet het belangrijke Verdrag 97 over het recht op organisatie en collectief onderhandelen! De 'intentie' die partijen uitspreken om meer ILO-verdragen te ratificeren is zonder nadere verplichtingen of tijdpad voor ons beslist onvoldoende. Maar belangrijker is, dat de aparte hoofdstukken in CETA over duurzame ontwikkeling, arbeid en milieu geen van alle tot afdwingbare verplichtingen leiden. De Minister verwijst in haar antwoord naar de toezegging aan uw Kamer om te onderzoeken of een op ICS-lijkende instantie, waarbij geschillen hierover kunnen worden aangekaart, en zegt toe de Kamer hier voor het eind van het jaar over te informeren. Niet duidelijk is echter of en zo ja op welke wijze dit dan alsnog tot incorporatie in CETA kan of moet leiden en welke consequentie een eventuele negatieve uitkomst voor de ondertekening of ratificatie van CETA zou moeten hebben.

Gezien deze grote tekortkomingen dringt de FNV er bij uw commissie op aan de Nederlandse regering te vragen in de Europese Raad van 23 september geen mandaat te verlenen aan de Europese Commissie voor het ondertekenen van het CETA-verdrag in oktober zoals tot nu toe gepland.

Ten slotte wil de FNV erop wijzen dat zij enkele dagen geleden samen met een aantal andere organisaties (waaronder Greenpeace en Milieudefensie) een brief aan uw commissie heeft gestuurd inzake de mogelijke voorlopige inwerkingtreding van CETA. Op dit punt verwijst de FNV dan ook naar de inhoud van die brief.

TISA

In de bijlage bij de geannoteerde agenda geeft de Minister een voortgangsrapportage over de handelsakkoorden waar op dit moment door de EU over wordt onderhandeld. Een van deze verdragen is TISA, het Trade in Services Agreement, een plurilateraal akkoord over de handel in diensten waarover de EU momenteel onderhandelt met 22 landen / WTO leden.

De FNV maakt zich, samen met de internationale vakbeweging, grote zorgen over dit verdrag.

Kort samengevat hebben wij de volgende fundamentele bezwaren:

- 1) Publieke diensten zijn niet helder en eenduidig uitgezonderd; tevens is onvoldoende beleidsruimte voor nu en de toekomst gewaarborgd voor het publiek houden of weer opnieuw maken van bepaalde diensten; een 'negatieve lijst' benadering ('list it or lose it') is onacceptabel;
- 2) Regelgevende samenwerking is onvoldoende ingekaderd en er zijn onvoldoende waarborgen voor het regelen en uitbreiden van de bescherming van mens, milieu en consument op een ho(o)g(er) niveau;
- 3) Wat betreft financiële diensten moet volstrekt duidelijk zijn, mede gezien de ervaringen in de periode van de financieel-economische crisis, dat geen verdere liberalisering zal plaatsvinden, maar in plaats daarvan her-regulering nodig is. Ook 'stand-still' clausules zijn daarom voor ons onacceptabel;
- 4) Net zoals bij de andere grote handelsverdragen zoals TTIP en CETA zullen er bindende verplichtingen in TISA moeten komen met betrekking tot arbeids- en milieu normen. Hiervan lijkt tot nu toe geen sprake.
- 5) Verder is onacceptabel dat TISA ook zou voorzien in verdere toename van grensoverschrijdende mobiliteit van natuurlijke personen, tenzij volstrekt duidelijk geregeld is dat het werklandbeginsel van toepassing is met betrekking tot lonen en andere arbeidsvoorwaarden, en dat dit ook van de noodzakelijke effectieve handhavingsmechanismen is voorzien;
- 6) TISA wordt er door gedrukt onder hoge tijdsdruk op basis van tot nu toe volstrekt ondoorzichtige en exclusieve consultaties met belanghebbenden vanuit vooral het business circuit, en zonder dat sprake is van enigerlei sociale of andere impact assessment.

TISA is een potentieel zeer verstrekkend verdrag op een terrein dat voor Nederland gezien de aard van onze economie een grote impact kan hebben op zowel publieke als private diensten in ons land. Tot nu toe worden de onderhandelingen over dit verdrag in relatieve stilte in de schaduw van TTIP gevoerd. Dit is onacceptabel. De Minister vermeldt TISA terloops in een lange lijst van andere verdragen, en geeft aan dat het de bedoeling is om al eind dit jaar (!) een akkoord te bereiken.

Eerder gaf de Minister aan richting de Kamer dat het, hoewel onwenselijk, denkbaar is dat de Europese Commissie in geval van TISA zal inzetten op een 'EU-only' akkoord. Dat zou een spoedig en open debat in de Nederlandse politieke arena en een breder publiek debat over dit belangrijke verdrag des te urgenter maken.

De FNV dringt er dan ook bij u op aan om op korte termijn van de Minister een uitvoeriger toelichting te eisen op het onderhandelingsmandaat van de EU, de stand van zaken in de onderhandelingen, de inzet van de Nederlandse regering, en de wijze waarop de Minister in deze onderhandelingen ten minste ook de 7 criteria van de SER voor een eerlijk en duurzaam handelsverdrag heeft ingebracht c.q. van plan is in te brengen.

Datum
12 september 2016
Ons kenmerk

Pagina('s)
5 van 5

Verder zou de FNV het op hoge prijs stellen indien u de Minister verzoekt te reageren op bovengenoemde 6 zorgpunten.

Graag tot een nadere toelichting bereid,

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, which appears to read 'Passchier'. The signature is written in a cursive style and is positioned above a horizontal line.

Catelene Passchier
Vicevoorzitter FNV

